

Dělostřelectvo u nás a v cizině.

B.:

Nový anglický protiletadlový kanon.

Továrna Vickers-Armstrong sestrojila nový protiletadlový kanon ráže 75 mm, schopný též střelby na pozemní cíle. Při počáteční rychlosti 720 m bylo dosaženo dostřelu: horizontálně 13.900 m, vertikálně 9.230 m, střela váží 9 kg. Kanon má automatická mířidla, rychlost palby 30 ran za minutu (?). Obsluha čítá 10 mužů; přechod z pochoďu do palebného postavení na místě trvá 2 minuty. Při pokusné střelbě bylo dosaženo velmi dobrých výsledků též proti cílům pohybujícím se rychlostí 290 km za hodinu.

(R. M. I., 1933, čís. 6.)

Pokusy s dopravou dělostřelectva automobily a letouny ve Spojených státech.

Doprava děl tažených automobily Ford a Chevrolet, opatřenými speciálními pásy na zadních kolech, byla vyzkoušena v r. 1933 u baterie 75mm polních kanonů. Při jízdách v různém terénu byla zjištěna velká taktická a strategická pohyblivost, takže tento materiál může tvořit součást hlavní zálohy dělostřelectva.

Ve zkouškách bude pokračováno s lehkými automobily a s vozidly obchodního typu, která bude možno ve válce rekvírovat. Budou zároveň prováděny srovnávací pokusy v rámci divisního dělostřelectva s bateriemi s koňským potahem a s bateriemi taženými auty, aby bylo možno posoudit vhodnost motorického tahu pro vyšší jednotky.

V prostoru panamského kanálu byl proveden pokus s transportem vzduchem oddílu horských 75mm kanonů o 3 bateriích — celkem 15 důstojníků, 60 mužů, 12 děl, munice a potřebný spojovací a optický materiál. Bombardovací letouny byly baterie převezeny na 30 mil, vyloženy a děla zatažena mužstvem do palebného postavení vzdáleného 400 m od místa přistání. Celá operace — od okamžiku vzletu letounů až po vypálení první rány v posici — trvala 30 minut. Po ukončení střelby byla děla dopravena týmiž letadly dalších 30 mil, zatažena do nového postavení a po střelbě odvezena automobily. Celý pokus trval 6 hodin, při němž děla provedla střelbu z dvou palebných postavení, vzdálených od sebe 30 mil.

Byla dokázána možnost rychlého přesunu horských děl neadaptovanými velkými letouny; v dalším bude studována možnost dopravy 1 letounem celého děla s municí a se 7 muži obsluhy. Při prvním pokuse byli na 1 dělo jen 4 muži obsluhy a malý počet munice.

(R. M. I., roč. 1933, čís. 10.)

Z cizích revuí.

ARTILERISKI GLASNIK, roč. VI. (1932), čís. 18.

Brig. gen. Mil. V. Antonijević: Použití a činnost dělostřelectva ve velmi lesnatém a skalnatém terénu.

Autor pojednává v obsáhlém článku o použití a činnosti dělostřelectva ve velmi zalesněném anebo skalnatém terénu a srovnává je s činností v terénu normálním, málo vlnitým a přehledným. Činnost dělostřelectva se v tomto terénu setkává s mnoha nesnáze a dostává svůj zvláštní ráz:

a) Omezený počet komunikací, jakož i směrů možných operací, které jsou často odděleny od sebe těžko proniknutelným nebo vůbec neproniknutelným terénem, ztěžuje pohyby a spolupráci. Proto jednotlivé proudy musí mít možnost samostatné činnosti s jistou podporou záloh.

b) Průzkumná služba, spojení a tím i velení je velmi ztíženo.

c) Zásobování je velmi ztíženo, ubytování pak omezeno. Zásobování vodou nutno učinit pak předmětem zvláštního studia.

d) Naproti tomu možnost překvapení je velmi častá po každé stránce, úplné obkličení nevyjímajíc. Proto vystupuje do popředí velká důležitost opatrnosti a zajištění.

Všechny tyto v hlavních rysech podané okolnosti působí, že představují zvláštní druh operací, které vyžadují i své zvláštní organizace, jakož i organizace vojenských těles. Menší jednotky dostávají dokonce svůj zvláštní charakter. Na základě toho uvádí autor charakteristiku činnosti v tomto terénu:

a) Útočná činnost je všeobecně výhodnější než obrana, která je spojena s velkými obtížemi vzhledem na různá překvapení.

b) V obraně nutno uplatnit veškerou iniciativu, energickou práci, rychlost, jakož i překvapení se strany obránců. Obrana musí být bezvadná, energická a aktivní, naprosto ne pasivní.

c) Zajištění boků je vždy důležité, na nich závisí odolnost fronty.

d) Od vojsk se vyžaduje zvláštní vytrvalost a otužilost — jak velitelů, tak i mužstva.

e) Jednotlivé úseky fronty jsou rozděleny na větší nebo menší pásma těžko proniknutelného nebo neproniknutelného terénu, a proto není často ani možno provést spojení mezi nimi. Vzájemná podpora bude omezena a bude často nemožná; proto často vznikne nebezpečí, že jednotlivé části budou nepřitelem tlačeny, aniž jim bude moci být pomoci spoluprací sousedů. Bude proto nutno, aby:

a) spojení se sousedy bylo zřízeno a udrženo stůj co stůj všemi prostředky,

b) zajištění bylo prováděno co nejsvědomitěji,

c) úplná a soustavná orientace byla prováděna po každé stránce, zvláště co se týká terénu a situace.

Nejhlavnější zásadou jednotnosti a spolupráce se sousedem, který jest ohrožen, musí být přesvědčení všech velitelů, že jemu lze nejlépe pomoci a ulehčiti energickou akcí po každé stránce, snahou ohroziti nepříteli boky a týl. Nečinnost a nejednotnost vede k osudným koncům.

Akce vyžadují velitelů a zvláště nižších důstojníků výborných vlastností, ocelové vůle a energie, velké iniciativy a sebedůvěry, vědomí samostatného jednání a odpovědnosti, jakož i oddanosti k svému povolání. Dále smyslu a způsobilosti pro dobrou, úplnou a soustavnou orientaci, co se týká terénu, úlohy a cíle, jehož má být dosaženo, jakož i přesné a soustavné znalosti sousedů. Vojinů vyžaduje oduševnělých, fysicky zdravých, vytrvalých, obětovných, zvyklých svízelným a odříkání.

Použití dělostřelectva a dělové palby.

a) K činnosti v značně členitém terénu se hodí nejlépe dělostřelectvo horské, nebo také polní s velikými úhly doletů, zvláště pak horská houfnice, mající vrchní i spodní skupinu úhlů. Tyto vlastnosti umožňují poměrně lehké vyhledávání pal. postavení v největší části terénu.

b) Vlastnosti terénu, nesnáze v pozorování a spojení vyžadují značné decentralisace. V obraně (útoku) nutno každý úsek (proud) vybavit takovým množstvím dělostřelectva, aby byl schopen samostatné akce.

I. V útoku: V období přibližování, zjednávání dotyku, jakož i během vlastního útoku může býti vlastní pěchota podporována:

a) částmi dělostřelectva, a to přímo a výhradně, které budou následovati pěchotu a pomáhati jí v ovládnutí jednotlivých odporů, t. j. doprovodným dělostřelectvem;

b) přímým působením na blízký tyl předních nepřátelských prvků, na jednotlivé silnější odpory a komunikace, které jsou ve směru útoku jednotlivých proudů, tedy dělostřelectvem přímé podpory;

c) činnost do hlubšího tylu (nepř. baterie, komunikace) připadá hlavní části dělostřelectva divisiho. Podle toho musí organizace a rozdělení dělostřelectva zahrnovati:

a) relativně značné doprovodné dělostřelectvo, neboť největší část úkolů, která za normálních okolností připadá dělostřelectvu přímé podpory, připadá zde doprovodnému dělostřelectvu;

b) menší část dělostřelectva s úlohou přímé podpory jednotlivých proudů;

c) silné dělostřelectvo všeobecné činnosti.

Autor uvádí, že dělostřelectvo za a) a b) je vlastně dělostřelectvo přímé podpory, v tomto případě zesílené doprovodným dělostřelectvem, jehož úlohou je splniti obě úlohy. Doprovodné dělostřelectvo musí svou činností podporovati a ulehčiti postup vlastní pěchoty, doprovázeti palbou její pohyby, odstraňovati ji z cesty všechny překážky, ochraňovati ji od aktivních prostředků nepřátelské obrany. Musí i svými jednotlivými částmi působiti zblízka, je-li vyloučeno široké pole působnosti. Menší část dělostřelectva působí na blízký tyl nepřátelských prvků, odpory a komunikace, jak již dříve uvedeno. Zesiluje a prodlužuje činnost doprovodného dělostřelectva. Jakmile splní tento svůj úkol, působí na větší dálky a hromadně, pokud to jeho síla dovoluje. Touto částí dělostřelectva jako svou palebnou zálohou uplatňuje velitel proudů svůj vliv na činnost celého proudů.

Dělostřelectvo všeobecné činnosti jako hlavní část dělostřelectva má obdobnou úlohu jako za normálních okolností. Působí na celém úseku na větší dálky a hromadně a jeho činnost je těsně spjata s manévrem velitele divise.

V obraně možno vše lépe organisovati a tak zajistiti souhru a spolupráci dělostřelectva v tomto terénu. Otázka doprovodného dělostřelectva, umístění jeho, jakož i jednotlivých čet a děl se zvláštními úlohami a činností v určitých směrech je velmi důležitá zvláště při postřelování určitých komunikací a směrů pravděpodobného nepřátelského útoku, který bude vždy v tomto terénu vázán na ohraničený úsek. Vylučuje-li terén použití tanků, pomíjí také použití děl proti nim.

Nutno a výhodno je míti silné dělostřelectvo přímé podpory, t. j. úsekové, a to smíšené oddíly.

Činnost dělostřelectva všeobecné činnosti bude záviseti na možnostech pozorování nepřátelského dělostřelectva, což bude při pozemním pozorování téměř nemožné; zato vystoupí do popředí použití měrických rot a leteckého pozorování.

Dále uvádí autor, že povaha terénu bude vyžadovati speciálních druhů střel a střelby, často při větší spotřebě střeliva a trvání střelby delším anebo kratším, podle situace.

Zajištění a ochrana dělostřelectva během pohybu i v palebném postavení musí být provedena bojovým rozčleněním pěchoty; tam, kde ona není nebo působiti nemůže, nebo kde není alespoň řetěz pozorovatelů, může být překvapeno, nebude-li zajištěno potřebnými silami. Ty mohou současně sloužiti k zajištění potřebných pohybů jednotlivých baterií a k úpravě jejich pal. postavení. K tomu účelu lze především určití ženijní jednotky, není-li jich, pěchoty. Při změně palebného postavení během boje je nutno, aby se baterie přemísťovaly po cestách předem přesně prozkoumaných a výtčených. Baterie se nepřemístí dříve, dokud nemá jistoty, že vyhlédnuté pal. postavení je prosto všech náhlých překvapení.

Schůdnost terénu jest omezena na malý počet cest a stezek, jejichž trasa je zpravidla dobře vedena a jichž může zvláště horské dělostřelectvo dobře využiti. Lesnatý terén vyžaduje zvláště dobrého průzkumu cest, neboť orientace není snadná. Neschůdnost má vliv na rychlost prací, a proto nutno jejich časové trvání předvídati.

Členitost terénu ztěžuje velmi obranu čelní palbou, a proto nutno voliti taková palebná postavení, z nichž možno prováděti čelní i bočnou palbu. Není-li to možné, nutno posunouti část dělostřelectva více dozadu; tím se pásmo působnosti zvětší a počet hluchých prostorů zmenší.

Hustě zalesněný terén vylučuje téměř použití šrapnelu; bude ho lze použiti jen při málo úlohách (přezkoušení směru atd.). Materiální účinek v lese bude zredukován na nejmenší míru, z čehož vyplývá, že nejvýhodnější bude používati granátů s okamžitým zapalovačem, jejichž výbuchy ničí kmeny a silná dřeva a mají velký morální účinek. S tím nutno počítati a při zásobování střelivem zajistiti určité procento jednotlivých druhů střel.

Autor upozorňuje velmi důtklivě, že veškeré nesnáze, spojené s použitím dělostřelectva, nutno neúnavně všemi prostředky zvládnouti a do krajnosti využití všech lidských a živočišných sil; připomíná, že úspěch bude jen tam, kde nepřítel vzhledem na těžko schůdný terén bude nejméně očekávati objevení dělostřelectva.

Řízení dělové palby pojednává podrobně o práci velitelů oddílů a skupin, v jejichž rukou je řízení střelby. Říká, že jejich činnost v tomto terénu je zkouškou jejich osobních a dělostřeleckých vlastností, neboť překonávajíc veškeré obtíže musí řídit střelbu svých baterií s potřebnou pružností a rychlostí tam, kam je třeba.

Při průzkumu upozorňuje, že jedině velmi pečlivým předchozím studiem mapy, doplněným orientací alespoň ze dvou pozorovatelů, lze dojiti k správnému závěru o vzájemném vztahu jednotlivých terénních částí, jakož i o prostorech, v nichž bude lze naléztí palebné postavení. Náležitou pozornost nutno věnovati prostorům, v nichž navazují jednotlivé masivy na sebe, neboť tam procházejí komunikace. Taková místa jsou vhodná pro palebné postavení jednotlivých baterií velmi často, neboť vyžadují málo úprav a kácení a z toho důvodu radí umístiti je na svazích odvrácených. Při kácení nutno z ohledu na zastírání omeziti kácení co nejvíce a spokojiti se jen odříznutím některých stromů nebo jen jejich vrcholů. Mladý les vyhovuje po té stránce nejlépe. Průzkum vyžaduje mnoho času a úkolem děl. oddílů je dobrou organizací a dělbu práce tento čas získati.

I v nejpříznivějším případě, kdy bude dělostřelectva co nejlépe využito, bude ještě dosti hluchých a neviditelných prostorů. Vyšší velitelé budou uplatňovati svůj vliv kombinací paleb dělostřeleckých a pěchotních a musí se proto o tom na základě pečlivě provedených předběžných průzkumů dorozuměti, a bude-li zvláště v tomto terénu dorozumění a spolupráce provedena do krajnosti, bude jistě úkol splněn.

Největší nesnáze bude působiti pozorování cílů v členitém anebo zalesněném terénu, z pozemních pozorovatelů. To bude mítí arci vliv na organizaci a řízení

střelby. Pozorování z normálních pozorovatelů bude nutno kombinovat s pozorováním z určitého počtu vpřed posunutých pomocných pozorovatelů. Pozorování z balonu nezlepšuje nijak situaci, pro vyhledávání nepřátelských baterií bude nejlépe vyhovovat letecké pozorování, ale jemu unikne též mnoho cílů. Autor zdůrazňuje, že v tomto případě, kdy pozorovací podmínky jsou nevalné, lze dostati nejspolehlivější údaje o děl. cílech, o jejich umístění a povaze v největší míře od předních pěchotních prvků, t. j. organisováním dobrého, jistého a pružného spojení s pěchotou, které zde nabývá svého největšího významu. Bude nezbytně nutno, aby dělostřelecké orgány, t. j. styčné oddíly, byly u velitele praporu a ne jako za normálních okolností u velitele pluku. Požadavky o dělovou palbu budou upravovány u velitele praporu, kde bude styčný důstojník; aby byl na úrovni nejpřednějších prvků, není praktické, neboť odtamtud může pozorovati jen velmi omezený prostor a pro zvládnutí celého pásma praporu by jich musil býti veliký počet, což nelze provést, a proto se tohoto úkolu musí zúčastniti pěchota v plné míře.

V další části se zabývá autor problémem spojení, při čemž udává, že nejspolehlivějším pojítkem zůstává telefon, a to hlavně v zalesněném terénu, a připomíná, že telefon bude při činnosti dělostřelectva, hlavně přímé podpory, pojítkem, které musí splniti vše, co za normálních okolností splňují veškerá pojítka.

V závěru upozorňuje, že jediné doprovodné dělostřelectvo bude schopno přímé akce, neboť bude mít přímé pozorování. Všechno ostatní dělostřelectvo bude zakládati svou činnost na úplné přípravě, kontrole střelby leteem atd. Velké procento zpráv možno dostati jen od předních částí pěchoty. Proto je nutno, aby dělostřelectvo bylo soustavně zpravováno o předních liniích a rozložení pěchoty, konečně klade důraz na topografické práce, bez nichž není možno provést střelbu na základě úplné přípravy.

Mjr. Čeněk Schmidt.

Literární přehled.

Plk. J. M. Šmíd: *Rukověť pro poddůstojníky dělostřelectva.*

Konečně knížka, která se snaží poskytnouti poddůstojníkovi souhrn nutných vědomostí!

Velmi dobře jsou podány kapitoly o výcviku a polní službě, které stručně, ale v dostatečné míře podávají vše, co poddůstojník dělostřelectva má vědět.

Knížka má také některé nedostatky, jak ani jinak při první práci v tomto oboru nemůže býti. Některé části (na př. nauka o střelbě) jsou psány pro čtenáře s mnohem vyšším vzděláním, než můžeme očekávati u poddůstojníků. Také řecká písmena, nesrozumitelná pro průměrného poddůstojníka, by měla býti nahrazena latinkou. Organizace se stane mnohem přehlednější a lépe se pamatuje, je-li podávána v obrázcích, a to až do poločety.

Kapitola o střelbě z pušky by měla býti doprovázena obrázkem a popisem pušky a pistole. Také chybí návod ke střelbě z pistole, která je přece zbrani

poddůstojníka. Při popisu střeliva chybí obrázky, které jsou nejpoučnější.

Poddůstojník má najíti v rukověti vše, co potřebuje v běžné službě. Proto je třeba, aby tam na př. našel postup práce při přezkoušení přestřelnosti, když je dělo v palebném postavení, a nikoli poukaz na předpis. Chybí dále povely k palbě a jejich provádění. Vždyť při celé řadě z nich musí dělovod a mířič pracovat více méně samostatně (na př. kosení). Konečně postrádáme i přehled smluvených značek map a výklad o čtení map.

Celkem myslím, že knize by značně posloužilo, kdyby popisy byly nahrazeny obrázky, kdyby výklad některých obtížnějších partií (na př. rozptyl) byl jednodušší a lidovější a kdyby zvláště důkladně byla probrána činnost hlavních poddůstojníků baterie.

Přes tyto nedostatky vítáme tuto knížku jako první krok na cestě ke zvýšení odborné úrovně našich poddůstojníků a přejeme autorovi, aby mohl brzo vydati druhé vydání, zdokonalené podle získaných zkušeností. fm.